

N:o 80.

Af Herr V. Ekenman: Angående obligatoriskt äktenskapsförord samt inskränkning i mannens rätt att förfoga öfver makarnes gemensamma fasta egendom.

Vår tid, som erkänt den *ogifta* kvinnans myndighet och i väsentlig mån sökt göra hennes rättigheter i öfrigt lika med mannens, bör väl ej kunna längre fördraga, att den *gifta* kvinnans omyndighetstillstånd bibehålles. Man anser ju redan, att vid kvinnans uppfostran i väsentlig mån bör afses att bilda henne för sjelfständig verksamhet, och erfarenheten har äfven visat, att i de fall, hon fått sig anvisad slik verksamhet, hon skött sitt kall lika väl som mannen; men ehuru således forna tiders fördom, att kvinnan ej skulle förmå att sköta andra ekonomiska angelägenheter än hemmets hushållsaffärer, är borta, så kvarstår dock lagens bud, som förhindrar den gifta kvinnan att på ett skäligt och lämpligt sätt deltaga i skötandet af det gemensamma boets angelägenheter.

Väl vet jag, att hvarje lagbud å detta område skall lättare än eljest är förhållandet till sin verkan upphävas genom öfverenskomelser kontrahenterna emellan, men detta lär väl ej få anses såsom skäl att bibehålla stadganden, hvilka äro nedsättande för kvinnans människovärde och göra det möjligt för mannen att med lagens hjälp sköfva det gemensamma boet och tillintetgöra verkan af de bemödanden, kvinnan ej sällan gör att genom egen ordning och idoghet uppehålla detsamma.

Det försök till lagförändring i detta hänseende, som vid förra riksdagen gjordes utaf en ärad ledamot af denna Kammare, misslycka-

des, såsom man på grund af debatten har lof att antaga, af den anledning, att motionären fordrat allt för mycket.

Det gälde nemligen då upphäfvande af flera lagens bud — och dessa stora språng, om jag så får säga, inom lagstiftningen hafva sällan framgång, hvilket efter min uppfattning äfven är lyckligt. Det sunda reformarbetet å lagstiftningsområdet går helt sakta fram; det föråldrade, olämpliga undanrödjes småningom, och det, som folkets rättsmedvetande inom sig redan upphöjt till lag, skrives såsom lag. Sålunda bedrifvet, bevarar lagstiftningsarbetet det goda, som i våra lagar finnes, på samma gång det, som ej vidare svarar mot tidsandans kraf, bortskaffas.

I föreliggande fråga har jag den uppfattning, att man i allmänhet erkänner, att våra s. k. äktenskapslagar å det ekonomiska området äro otillfredsställande, men att man deremot alldeles icke är ense, huru detta erkända onda skall botas — och då jag nu framlägger mina åsikter i detta hänseende, så sker det under ödmjukt erkännande, att med mina förslags genomförande fullständig förbättring icke vinnes, utan endast att något ringa steg framåt tages till förmån för den gifta qvinnan.

Uti vår gällande lag finnes ett stadgande, som, behörigen utveckladt, skulle, efter min mening, i ej ringa mån kunna vara till gagn uti här ifrågavarande hänseende. Jag menar stadgandet om äktenskapsförord. Emot denna min åsigt har man invändt, att, om ock rättigheten att ingå äktenskapsförord medför möjlighet att bereda qvinnan en sjelfständigare ekonomisk ställning inom äktenskapet, denna möjlighet dock af åtskilliga förhållanden utom lagen reduceras till en obetydlighet. Man säger sålunda, att det ej är brukligt att inskränka mannens förfoganderätt öfver hustruns egendom, utan anses ogrannlaga mot mannen och så vidare, samt att derföre qvinnan eller hennes målsman ej gerna ifrågasätter upprättande af förord.

Men denna invändning undanrödjes, efter min mening, fullständigt, om föreskrift lemnades, att förordet skulle vara obligatoriskt, sålunda att, innan lysning till äktenskap finge utfärdas, förord måste vara upprättadt. Detta förord kunde allt efter kontrahenternas bestämmande innehålla, att makarne ville lefva i gemensamt bo, eller att förfoganderätten öfver viss egendom skulle i ett eller annat hänseende för den ena eller andra annorlunda bestämmas. Om staten sedermera afstode från nu föreskrifven stämpelafgift å förordshandlingen, och inregistreringen vid domstol skedde i ungefär samma ordning, som nu iakttages vid häradsrätterna med bouppteckningar, blefve kostnaden så obetydlig, att densamma ej skäligen borde kunna anses hinderlig för sakens genomförande.

Vidare har jag ansett, att en inskränkning i mannens rätt att genom försäljning, förpantning eller skifte förfoga öfver makarnes gemensamma fasta egendom under alla förhållanden borde ske, så att för dessa åtgärders giltighet fordrades hustruns samtycke.

Som dessa föreslagna förändringar emellertid äro af den väsentliga och omfattande beskaffenhet, att jag ej tilltror mig att derom formulera särskilda förslag, samt Lag-Utskottets hårdt anlitade tid ej torde medgifva utförande af sådant arbete, vill jag vördsammast föreslå,

att Riksdagen i underdånig skrifvelse anhölle, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana förändringar i nu gällande lag, att det bestämdes, *dels* att förord skulle upprättas emellan man och qvinna, innan lysning till äktenskap för dem finge utfärdas; och *dels* att mannen ej utan hustruns samtycke skulle ega att makarnes gemensamma fasta egendom å landet eller hus och jord i staden bortskifta, förpanta eller sälja.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 26 Januari 1884.

Victor Ekenman.
